

הרב יצחק מוֹבִיָּה זי"ע

אזכרה ימים מקדם

עוד משנות בחרותי נפל בגורלי הזכות ללמוד בכולל הרבנים בגייטסהד, בו שהיתי ח' שנים ומחצה, תחת הנהגתו של רבי אליהו אליעזר דסלר שבתבונתו השכיל לכוונו ולנווטו באופן מיוחד ומרשים ביותר.

רבינו השקיע ועסק רבות לטובת הכולל ואף טרח בעצמו באסיפת כספים למען הכולל ודאג שהכולל יספק לכל א' די צרכו בשלימות, וזכורני שכל ימי שהותי שם ב"ה לא היה לי שום מחסור.

א' מתקנותיו היה שאברך שמקבל תמורה מהכולל אינו רשאי להתעסק בכל נושא אחר תמורת תשלום, וטעמו היה בכדי שלא יהיה לבני הכולל שום מניע חיצוני להתעסק בדבר אחר חוץ מלהיות שקועים לגמרי באהלה של תורה בעניני הכולל. היה א' שהיתה מוטלת עליו מלבד צרכי משפחתו גם לפרנס ולדאוג לאחיו ולא היה די לזה מכספי הכולל, וקיבל רשות מיוחדת מרבנו ללמוד עם תלמיד תמורת שכר שיהא מוקדש בשלמותו לצורך פרנסת אחיו.

רבינו היה מחלק את זמנו לטובת פעולותיו ושעוריו בין לונדון להשפעתו ושיעוריו בגייטסהד, וכן היה בכל שבוע בעוד שלשה עיירות באנגליה (מנשטור, לעטשווארט, וטשעשהאם). לקראת שבת היה מגיע לגייטסהד ולאח"כ היה נוסע שוב ללונדון, כליל ש"ק היה מוסר בחדרו שיעור "וועד" לקבוצה מבני הישיבה שהיתה שם, וגם אני הק' זכיתי להשתתף בזה כשנתיים, ובש"ק לעת ערב היה מוסר שיחה בכולל והיו מגיעים גם הבעה"ב, ואף שהיה מדבר דברים עמוקים מ"מ דיבר בצורה ובאופן ברור עד שכל א' לפי דרגתו היה יוצא עם משהו מרומם ומיוחד.

כשהיה מגיע מו"ר מארץ ישראל לגייטסהד היה בא תמיד עם תוכניות ורעיונות כיצד אפשר לעלות יותר ויותר, באחד הפעמים העלה הצעה (שלבסוף לא עלתה למעשה) שהכולל יתן 500 פונט לכל א' שעוזב שיהיה בידו שיסתדר וימצא את מקומו. עוד אמר שראוי שכל א' יעסוק במה שמרגיש שייכות אליו, וכגון

הראוי להוראה ישתלם בזה ויעשה שימוש אצל רבנים בעדה החרדית וכיוצ"ב. וכן כל א' לפי ענינו.

אמנם הדגיש מאד שלא יהא התכלית לעשות פרנסה והרבצת התורה כאמצעי לזה, אלא עיקר המטרה בחייו יהי' הרבצת התורה, וההכרח הוא שתהי' לו פרנסה שאם אין קמח אין תורה. וזה הוא חילוק יסודי מאד בין ב' סוגי בני אדם הבולט בכל מהלך החיים.

ואכתוב קצת דברים יסודיים שעומדים כעת בזכרוני ממה ששמעתי ממו"ר הגרא"א דסלר זצ"ל בגייטסהד:

מגן אברהם

אמר שאצל אברהם אבינו מצינו שנתברך בלשון מגן - "אנכי מגן לך" (בראשית טו, א), והסביר כי אברהם הרי היה מקרב את בני דורו לאמונה, ודבר זה צריך הגנה מיוחדת שלא יושפע מהם ח"ו.

יעקב ועשו

כתיב "הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק" (בראשית כז, יא), ואיתא במדרש דמפני זה יעקב שיך לכפרת יום הכפורים ומשא"כ עשו לא שיך לזה, והסביר דכפרת יוהכ"פ תלוי בדבקות בה' וזה דוקא בלא חציצה, והיינו איש חלק בלא חציצה, משא"כ עשו איש שעיר ויש חציצה, ובזה ביאר המ"ד דיוהכ"פ מכפר ללא תשובה (יומא פו, ב), דהטעם משום דכלל ישראל מתדבקין בה' ע"י יוהכ"פ, ואף למ"ד דצריך תשובה מ"מ ענין כפרת יוהכ"פ תלוי בדבקות שזהו מעלת יוהכ"כ שיהודי דבוק בה'.

לא תחמוד

הק' אבן עזרא איך שיך לצוות לאדם שלא יתאוה הלא הוא מילא דממילא, ופי' מו"ר בדרך משל דמי שיש לו בריל (משקפים) וגם לחברו יש בריל, ויאמר אדם: הבריל של חברי הוא עב ושלי דק יש לי חשק לה"בריל" של חברי ויקח את של חברו, האם יהי' לו שום תועלת הלא לא יראה מאומה בבריל של חברו, ממילא שום בר דעת לא יתאוה לבריל של חברו. כמו"כ מי שמאמין שכל עניני החיים הם כלים לעבודת השם בסור מרע ועשה טוב, ולכל נשמה יש לה הכלים

שלה, לא שייך להתאוות למצב של חברו כי אין לו שום תועלת ותכלית בכלים השייכים לזולתו.

צורת החינוך

ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך וכו' (דברים ו, ז). פי' מו"ר דעצם הישיבה בביתך וההליכה בדרך זה גופא יהי' ההשפעה על הבנים והיינו ודברת בם על ידי שבתך בביתך וע"י לכתך בדרך וע"י שכבך וכו'. ושוב ראיתי שכ"כ בזה"ק פ' ואתחנן.

חובת האדם

גמ' סוכה (מה, ב) ארשב"י ראיתי בני עליה והם מועטים אם אלף הם אני ובני מהם וכו' אם שנים הם אני ובני הם, לכאור' זה נראה כעין גאווה, ופי' מו"ר דהכוונה אם אלף הם אני ובני צריכים ומחוייבים להיות מהם, ואם שנים הם אני ובני חייבים להיותם - שצריך אדם לשאוף לגדלות בעבודת השם ולא להיות מסתפק במועט, בענוה פסולה.

שנאת חנם

אמר מו"ר דמי שאומר שפלוגי אינו סמפטי אצלי (נישט סימפאטיש) זה הנקרא בלשון תורה "שנאת חנם".

כיבוד או"א

אמר שמה שנענש יעקב אבינו על שלא קיים כיבוד אב ואם כ"ב שנים, דלכאור' קשה הלא הי' אנוס וגם הוריו ציוו לו שילך לבית לבן, ופירש שענין כיבוד או"א הוא יסוד של הכרת הטוב, ויסוד הזה מביא את האדם לעבודת השם בראותו חסדי ה' כי לא תמנו וזה מחייבו לעבודה, ומי שחסר לו כיבוד או"א הרי חסר לו היסוד של הכרת הטוב בפועל, ואף אם הוא אנוס סוף סוף הוא חסר ואין זה בגדר עונש אלא בגדר חסרון, כמו מי שאנוס שאינו יכול ללמוד סוף סוף לא יהי' ת"ח - ע"כ הוצרך יעקב אבינו לתיקון בזה, והתיקון הי' שחסר לו יוסף כ"ב שנים.

פת במלח תאכל

סיפר שכשהיה צעיר נתנה לו אמו חורגתו שגידלהו בכל יום גרויפען מיט מילך (גריסי שעורים עם חלב), ואמרה לו שגרויפען מיט מילך בכל יום הוא בריא מאד. ובפרט בריא הוא להנשמה שתתרגל להסתפקות במועט ולשכירת המידות.

הבלי העוה"ז

לגלג מאד על אנשים ששאיתם בחיים הוא בעיקר אסיפת ממון, ואמר שהוא כמו ילדים קטנים שמשחקים עם כפתורים (קנעפלאך) שאוספים עוד ועוד קנעפלאך, ואמר בדרך תימה אטו השאיר הקב"ה אותנו בחיים כדי לאסוף עוד ועוד קנעפלאך. ועד היום נשאר בלבי ובלב השומעים תחושת זלזול בעושר וכד'. עד כדי כך הצליח להחדיר הדברים בלב השומעים.

אצל רבינו ראינו בחוש כמה לא תפס אצלו כלל עניני עוה"ז. אבל עם זאת לגבי אנשים אחרים ידע לרדת ולחשוב במה לשמחם, והיה מביא מתנות וכיוצ"ב, וכן היה אפשר להתייעץ עמו בכל הדברים, וירד לכל הפרטי פרטים.

אהבת הבריות

היה מעריך את כל אדם בין אם היה מחוג שנתגדל בו או מאיזה חוג שיהי', וזה הי' אצלו יסוד גדול, והי' מלגלג על בני אדם שהיו מתעקשים ואומרים הרי אצלינו עושים כך וכך וכד', ואמר שבנ"א הזה שוכח שגם הבנ"א האחר בא מאיזה מקום (קומט אויך פון ערגעץ).

והיו שווים אצלו כל בעלי ערך בין אם הם משיבות ליטא או חסידים מאיזה חוג או ספרדים או אשכנזים והעיקר שיהי' לו ערך רוחני, וכן היה מביא תמידין כסדרן בשיחותיו מספרים ממחברים שונים שלא היו כלל מהחוג שנתחנך בו, למשל בהרבה משיחותיו הביא דברים מהספרים: שפת אמת, צדקת הצדיק לר' צדוק הכהן מלובלין, פרי הארץ לר' מענדל מוויטעפסק, ר' נחמן מברעסלאוו ועוד ועוד כהנה, והסביר עומק דבריהם.

פעולותיו לעשות חסד עם בנ"א היו לאין שיעור ולאין חילוק לאיזה חוג, זכורני בדיוק איך היה משתדל למצוא זיווג עבור בחור חסידי א' והי' הולך תמידים כסדרן לחצרו של הרבי שהי' הבחור שייך לו ולמקורבי הרבי עד שהשיגו שידוך הגון עבור הבחור מחוג שלהם.

ואמר מו"ר דמי שאינו מחזיק רק מרב שלו ולא מחשיב רבותיו של חבריו זה מפני שהוא אגואיסט ומחשיב רק את עצמו, ומה שמחזיק מרבו הוא כי זה

הרב "שלו".

חינך את מקורביו להתרחק ממחלוקת וקפידות והי' מלגלג על עניני נצחון ומחלוקת, ודרכו היה למנוע מידות רעות משמעו לקחו ע"י ביטול וליגלוג על מידות רעות ודעות רעות, אמנם העיקר הי' שכל מה שדיבר הי' חלק מחייו ולא הי' שום חילוק בין מציאותו ודרכי חייו לדבריו ושיחותיו.

גם היה רחוק מאד מאד מכבוד וראו עליו בחוש כי זהו באופן טבעי שאין לו שייכות כלל לזה, למשל: בכולל קבע את מקומו בקיר דרום בין שאר האנשים, הנהיג שסדר העליות יהיה לפי א"ב [גם בר"ה ויוה"כ], ולא יכתירו אף א' בתוארים אלא כולם בתואר שוה בשם "הרב", ועוד כיוצ"ב.

המכתב האחרון שכתב לכולל הרבנים דגייטסהד, הגיע אחרי פטירתו והיה בלתי חתום, במכתב המליץ על א' שראוי לקבלו לכולל, ואכן נתקבל ונעשה למרביץ תורה חשוב מאד, וכבר זכה להרביץ תורה קרוב ליובל שנים לאוי"ט.

זכותו יגן עלינו על כל ישראל

זהיר בסנדקאות

פעם כיבדו הרב דסלר זצ"ל בסנדקאות, וכשכיבדוהו הדגישו שסנדקאות הינה ענין גדול, שכן כתוב שברכי הסנדק נחשבות כמזבח.

אמר הגרא"א דסלר: נכון אכן צריך לזכור שהדין הוא שמזבח נפסל באם אבניו נפגמו, ואפילו פגימה קלה כפגימת הציפורן. וא"כ השוואת ברכי הסנדק למזבח היא גם לגבי פרט זה...

(עין פרי)